



Život



Traži...



Plave subote, crveni psi iliti sinestezija kod disleksičara (2. dio)

Autor/ica Saša Radusin Objavljeno: 27 studenog 2024 Tema: disleksija Disleksija u školi i društvu sinestezija



I dok u svijetu književnosti i poezije sinestezija predstavlja stilsku figuru povezivanja slika koje ne potječu od istoga osjetila (npr. već spomenuto meko plavetnilo ili plava subota, baršunasto podzemlje, sedefasta krafna s preljevom, bučno crveno, prhki oblaci...), sinestezija, kao možebitno

neurološko stanje, predstavlja proces u kojem stimulacija jednog osjetilnog puta (npr. sluha) nehotice pokreće drugo osjetilno iskustvo (npr. viđenje boja).

Na primjer, netko sa sinestezijom boje grafema može vidjeti određene boje kad čita slova ili brojeve. Vjeruje se da je to rezultat križnog povezivanja ili povećane povezanosti između različitih regija mozga.

Procjene kažu da na svakih 200 do 500 osoba dolazi jedan sinestet. Mnoge kreativne i poznate osobe su bile sinestete, kao npr. slikar **Vasilij Kandinski** ili fizičar **Richard Feynman**.

Pogrešne boje slova u školskim knjigama?

Zanimljivo je da je i veliki ruski pisac **Vladimir Nabokov** bio disleksičar, a vjerojatno i sinestet, te je kao dječak upozoravao nastavnike i roditelje da su nasumično obojana abecedna slova u školskim udžbenicima potpuno pogrešnih boja.

Sinestetu jedno glasno i jasno "A", npr. ne može biti plavo. Mora biti, zbog svog vedrog karaktera, valjda, crveno ili žuto. Moja sugovornica, zagrebačka osnovnoškolka Vanda, tvrdi da su neke riječi koje u sebi imaju "S" ili "Z" na određenim mjestima, "zbog siktavosti i eksplozivnosti vrlo žuta, možda i narančasta, drečeca, u svakom slučaju".

Može li znanost doskočiti tome i odrediti pravila po kojima ovi sinesteti osjećaju emotivnost slova i boja? Izgleda da i prije same semantičke vrijednosti naših riječi i znakova sinesteti vide nešto drugo, neku određenu boju kojom je za njih obojana neka riječ, neka emocija kojom se ta riječ izražava, ili zvuk kojim ta riječ huči ili buči, ili pak njezin miris.

Sinestezija je, naravno, još nedovoljno istraženo neurološko područje, no znanstvene studije o pojavama sinestezije kod učenika i učenica te studenata, otkrivaju da je prevalencija sinestezije kod osoba s disleksijom veća nego u općoj populaciji, što ukazuje na potencijalnu vezu između ova dva stanja.

Svako slovo, druga emocija

Mali disleksičari, u svakom slučaju, prema raznim suvremenim istraživanjima uspijevaju pomoći sami sebi - upravo tako što one riječi ili matematičke simbole koji im često semantički ne znače puno - mogu u mislima obojati ili im dati karakter koji im pomaže da se probiju kroz šumu, za njih nedovoljno značecih simbola koji su nedisleksičnima istovremeno potpuno jasna i lako pamtljiva.

Oni ponekad, jedino uz pomoć sinestezije, mogu na nekoj svojoj intuitivnoj razini zapamtiti čemu uopće služe neke riječi, brojke ili matematički znakovi koji za njih nemaju dovoljno prepoznatljivosti ili asocijativnosti. Čini se **da svaki simbol za njih mora imati neku svoju priču**, svoj karakter ili miris kako bi u njima probudio značenje.

Čudo ili zagonetka sinestezije u svakom slučaju polako postaje poznata stvar, no još smo daleko od toga da bismo vidjeli kako ona točno funkcionira kod raznih podražaja, a pogotovo kod malih disleksičara koji slova, riječi, zvukove ili boje osjećaju na neki samo njima znani način.

Snažna intuicija i hipersezibilnost za zvukove, boje, emocije mogla bi disleksičarima konačno otvoriti put u društvu ka priznanju njihovih posebnih sposobnosti, umjesto dosadašnje podozrivosti prema njima ili čak i ruganja i izoliranja u školama.

Stolac je uvijek isti stolac

Sjetimo se i one česte slike stolca kad nam disleksičari žele objasniti kako drugačije vide slova. Kako god okreneš stolac on je uvijek samo stolac i oni ga vide kao uvijek isti stolac.

"Kako onda nedisleksični dio civilizacije", pita se bespomoćno naša Vanda, "može već stoljećima okretati slovo "p" kako i kamo god želi i tvrditi da je to svaki put, ovisno o položaju, postalo neko drugo slovo. Recimo q, d ili b!?"

Stvarno, tko se tu zapravo zafrkava, pita se svaki pravi disleksičar. Možda su, recimo, **kineska piktografska slova** ipak ortografski nedvosmislenija?

Kod govornika azijskih jezika nema disleksije

Neka recentna istraživanja disleksije ukazuju kako kod izvornih govornika azijskih jezika disleksije gotovo da i nema, zbog činjenice da sinocentrični ili ideografski sustavi pisanja, kao i sino-temeljeni fonetski alfabeti, **uopće ne ovise o fonemskim pravopisima** ili ortografskom kodiranju kao što to čine latinizirani alfabeti.

U SAD-u je 1990-ih čak proveden eksperiment s kineskim grafemima, i to za olakšavanje poteškoća disleksije kod djece koja govore engleski.

Konkretno, svaka je engleska riječ trebala biti napisana kineskim znakom jednakog značenja, a učenici su samo trebali naučiti zapamtiti njihov oblik.

Rezultati za 3000 osnovnih riječi pokazali su da se sposobnosti čitanja ove djece ne samo poboljšale, već pokazala i boljom od djece bez ovog sindroma.

** Članak je peti dio autorske teme "Disleksija u školi i društvu". Objavljuje se u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije.*

VEZANE TEME

- Zagrebačka nastavnica: disleksična i LGBT djeca još su ponekad šikanirana u školama
- Disleksičare treba što više uključivati u rad grupe i poticati njihovo samopouzdanje
- Intervju: 'Disleksični su izazov, ali i posebno blago u našim školama'
- Plave subote, crveni psi iliti sinestezija kod disleksičara (1. dio)

PODRŽI CROL DONACIJOM :)



AKTUALNO

Ubijali bi gej sinove, a LGBT udruge šute; kako smo došli do toga?



Postizborna apokalipsa – što očekivati od Amerike 2025.?



Bliski suradnik saborskog zastupnika Mosta smatra da autanje 'prkosi prirodnom redu i moralu'



Tri pogleda na ludilo: 'Supstanca', 'Kinds of Kindness' i nastavak 'Jokera'

PREPORUKA



Nešto je u vodi – Glas koncila reći će nam zašto smo queer



(Kako sam prestao) Biti peder u svakom smislu (osim karakterno) No. 100



Rekordan broj LGBT+ nogometašica na Svjetskom nogometnom prvenstvu koje je HRT-u nevažno



Sramite se.

NAJČITANIJE U TJEDNU

Kvazinovinar u staklenom ormaru: Luka Šarić i opsesija pederlukom

'Kap solidarnosti': prva LGBT+ akcija darivanja krvi u Srbiji i regiji

Zagrebačka nastavnica: disleksična i LGBT djeca još su ponekad šikanirana u školama

Intervju: 'Disleksični su izazov, ali i posebno blago u našim školama'

Plave subote, crveni psi iliti sinestezija kod disleksičara (2. dio)



CroL.hr
5,308 followers

Follow Page

Share



[Naslovna](#) [Impressum](#) [Uvjeti korištenja](#) [O projektu/About us](#) [Politika kolačića](#)

Copyright © 2024 CroL. All Rights Reserved. Dizajn CroL.hr . Sva prava pridržana. 

Članci s portala crol.hr smiju se prenositi uz obvezno jasno istaknut izvor u obliku poveznice na originalan tekst te uz uvjet da ih ne zaštićujete autorskim pravom.

*Stavovi izneseni u kolumnama i komentarima su osobni stavovi autora i ne odražavaju nužno stav redakcije portala Crol.hr
Portal CroL.hr finansijski podupire Agencija za elektroničke medije (AEM)



crol.hr je dio Mreže emancipacije E-net

